

можливості певної поведінки осіб у сфері формування громадянського суспільства, що полягає у добровільній ініціативі об'єднатись з іншими фізичними особами та/або юридичними особами приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Стукалов А.В., здобувач кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, заступник начальника кафедри філософії права та юридичної логіки НАВС Павлишин О.В.

Історія розвитку людства свідчить, що культурний прогрес суспільства неможливий, якщо людина в процесі переходу від однієї суспільно-історичної формації до іншої не отримує розширення обсягу прав і свобод та головне – практичного забезпечення їх дотримання та захисту. Виникнення і розвиток прав людини мають довгу історію, яка супроводжувалась боротьбою різних доктрин (традицій), характерних для тієї чи іншої країни. Незважаючи на давність виникнення самої ідеї прав людини, справжнього змісту вони набувають лише на основі принципів демократії, свободи, справедливості, формальної рівності людини. На такій основі стало можливим формування правових держав, однією із найголовніших принципів яких є верховенство права загалом і повага до прав людини зокрема, одним із найважливіших видів яких є соціальні права. Потреба адекватного захисту соціальних прав людини у нашій державі обумовлює актуальність дослідження даної проблеми з позицій філософії та теорії права, а також галузевих юридичних дисциплін. Разом із тим, досі залишається багато невирішених питань у цій сфері, зокрема, понятійний апарат в галузі соціального захисту і забезпечення потребує дослідження та вдосконалення з метою досягнення однозначності у вживанні юридичних термінів.

Право на соціальне забезпечення належить до соціальних прав – це одне з природних прав людини, яке визнане світовим співтовариством і закріплене в основних міжнародно-правових документах. Конституція України у ст. 46 встановила право громадян на соціальний захист, що охоплює право на забезпечення в разі повної, часткової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Забезпечення цього права здійснюється як в Україні, так і за кордоном за допомогою окремої галузі права – права соціального забезпечення.

У Конституції йдеться про право на соціальний захист, а не право на соціальне забезпечення, але достатньо часто ці поняття отожднюють або визнають соціальне забезпечення складовою частиною соціального захисту населення. Термін «соціальне забезпечення» має не таку вже й давню історію. Вперше він був використаний у законодавстві Сполучених Штатів Америки в Законі про соціальне забезпечення 1935 року. Пізніше Міжнародна Організація Праці (МОП) прийняла цей термін для постійного використання, оцививши його, як простий і доступний для розуміння всіма вираз соціальних сподівань людей усього світу, отже, сьогодні у міжнародній практиці для позначення тих прав, які передбачені у ст. 46 Конституції, частіше вживається термін «соціальне забезпечення». Розуміння терміну «соціальне забезпечення» ґрунтується на спеціалізованих нормах міжнародного права, одним із основних джерел якого є конвенція Міжнародної організації праці «Про мінімальні стандарти соціального забезпечення». Згідно з цією конвенцією до сфери соціального забезпечення належить медична допомога, допомога у разі безробіття, старості, трудового каліцтва або професійного захворювання, інвалідності, втрати годувальника, по вагітності та пологах, сімейна допомога.

На нашу думку, соціальне забезпечення – поняття, яке має інше смислове наповнення, ніж поняття соціальний захист, адже термін «забезпечення» означає задоволення когось або когось у якихось потребах, створення надійних умов для здійснення чого-небудь, гарантування того чи іншого. Тобто соціальне

забезпечення – це задоволення соціальних потреб населення. Разом із тим, захист не передбачає створення чогось нового, а лише збереження існуючого, соціальний захист розглядається як сукупність економічних і правових гарантій, котрі забезпечують додержання найважливіших соціальних прав громадян. Тобто соціальний захист – це збереження існуючого стану особи після можливих соціальних ризиків, а не задоволення її соціальних потреб. До того ж соціальні потреби з плином часу змінюються і завданням соціальної політики є здійснення соціального забезпечення громадян, яке ґрунтується на викликах сьогодення, а не лише захист наявних на момент прийняття закону потреб громадян.

У Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права, який Україна ратифікувала 19 жовтня 1973 р., визнається право кожної особи на соціальне забезпечення. Аналіз ст. 46 Конституції України свідчить, що її норми встановлюють саме це право, яке традиційно у міжнародній та вітчизняній юридичній практиці позначається спеціальним терміном – право на соціальне забезпечення. Водночас в межах соціального захисту ми фіксуємо наявність відносин, які регулюються іншими галузями права – трудовим, екологічним, адміністративним, фінансовим тощо. Соціальний захист застосовується до всіх соціальних прав.

Навряд чи можна вважати правове регулювання у соціальній сфері відповідним міжнародним стандартам, якщо використання термінів не буде однозначним і послідовним у всіх нормативно-правових актах, а їхній зміст не буде чітко визначено і узгоджено між собою як у межах вітчизняного законодавчого масиву, так і нормативних документів міждержавного характеру, особливо в контексті підписання нашої державою асоціації з ЄС. Підсумовуючи вищевикладене, слід відзначити, що поняття «соціальне забезпечення» і «соціальний захист» потрібно розмежовувати та застосовувати в законодавстві паралельно як взаємодоповнюючі та взаємопов'язані категорії.

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В АДМІНІСТРАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МІЛІЦІЇ

Шамрай І.В., здобувач ДНДІ МВС України

Науковий керівник: д.ю.н., професор, перший заступник начальника ДНДІ МВС України Проценко Т.О.

Механізм забезпечення прав та свобод людини та громадянина визначає зміст і перспективи розвитку принципів права в межах моделі громадянського суспільства й державності; сприяє пізнанню закономірностей та ефективності функціонування інститутів громадянського суспільства; аналізу функцій держави, їх відповідності меті світового співтовариства на створення гідного рівня життя; виявленню психологічної готовності населення до сприйняття гуманітарних цінностей; пошуку ефективних засобів для дотримання, охорони й захисту прав індивідів та їх спільностей. Держава повинна дбати про захист своїх громадян від можливих порушень їх прав та свобод. Тому дослідження проблемних питань забезпечення прав і свобод людини та громадянина в адміністративній діяльності міліції та пошук шляхів їх вирішення на сьогодні залишається дуже актуальним.

Конституція України ст. 68 встановлює обов'язок кожного неухильно додержуватися Конституції та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Однак, істотною проблемою на сьогодні є дуже незначні міри покарання за деякі види правопорушень прав і свобод людини та громадянина. Відсутність у багатьох законах вказівок на санкції саме за невиконання (ухилення від виконання) службових обов'язків щодо застосування юридичних засобів охорони прав людини (або нежиття таких санкцій навіть тоді, коли їх передбачено у законі та виникли підстави для їх застосування) є головними причинами безрезультативності держави.

Беручи до уваги той факт, що міліція як система органів, яка входить до структури Міністерства внутрішніх справ України та відповідно до ст. 7 Закону України «Про міліцію» виконує низку функцій, вважаємо, що основною з них є